

**Беларускія
землі ў к. XIX –
п. XX ст.ст.
Стварэнне
дзяржаўнасці.**

**1. Грамадска-
палітычны рух к.
XIX – п. XX ст. і
завяршэнне
фарміраванне
беларускай
нацыі**

3 2 пал. XIX ст. грамадска-палітычны рух на Беларусі развіваўся ў агульнарасійскім рэчышчы:

- У грам-пал. рух уключаюцца рабочыя і сяляне
- Рабочыя гурткі першапачаткова абмяжоўваліся эканамічнымі патрабаваннямі – паляпшэнне ўмоў працы, скарачэнне працоўнага дня, павышэнне заробкаў.
- Галоўнай арганізацыйнай формай барацьбы была **стачка**.

Асаблівасці рабочага руху Беларусі

- Адсутнасць буйных прамысловых прадпрыемстваў і рабочых аб'яднанняў
- Чыгуначнікі – самы шматлікі і актыўны атрад рабочых.
- Фарміраванне рабочых гурткоў па нацыянальнай прыкмеце (яўрэйскіх, польскіх)

- Распаўсюджванне марксісцкіх ідэй і стварэнне “**Саюза барацьбы за вызваленне рабочага класа**” (1895 г. У. Ленін і Ю.Мартаў)
- Трансфармацыя эканамічных патрабаванняў у палітычныя.
- Фарміраванне сацыял-дэмакратычных партый:
- 1893г. – **Сацыял-дэмакратыя Каралеўства Польшкага,**
- 1897г. – **Усеагульны яўрэйскі саюз Расіі і Польшчы (Бунд),**
- 1898г. – **РСДРП** (1903 –большавікі і меншавікі)
- 1902 г. – **Партыя сацыялістаў-рэвалюцыянераў (эсэры)**
- 1903 г. – **Беларуская сацыялістычная**

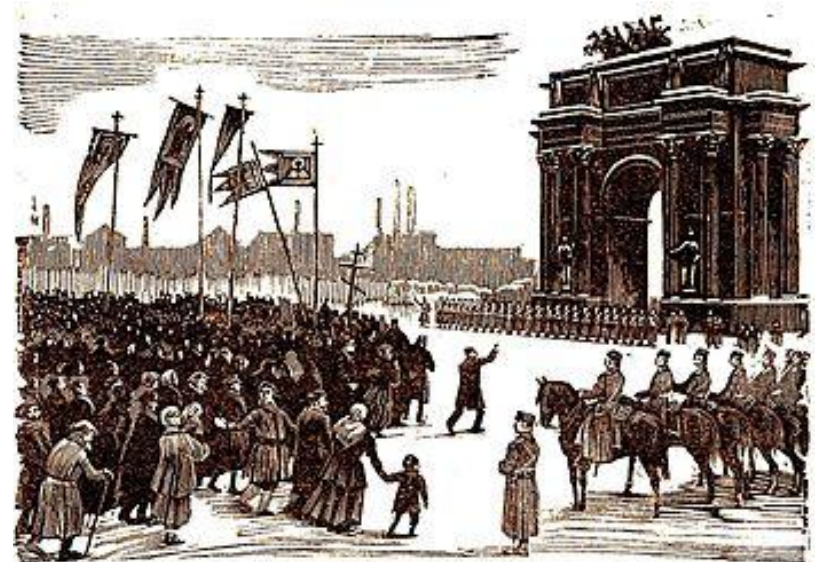
- 1-3 сакавіка 1898 г. (Мінск) – I з'езд сацыял-дэмакратычных арганізацый Расіі і стварэнне палітычнай партыі **РСДРП**.
- Кіраўніцтва: С. Радчанка, Б. Эйдэльман, А. Крэмер

Рэвалюцыя 1905-1907 гг.

Прычыны:

- - пагаршэнне становішча насельніцтва у сувязі з эканамічным крызісам, адсутнасць сацыяльных гарантый і палітычных свабод.
- - узмацненне рэпрэсій і спроба кантраляваць рабочы рух (“паліцэйскі сацыялізм” ці зубатаўшчына”)
- - няўдалая вайна з Японіяй.

Ход рэвалюцыі

- 9.01.1905 – растрэл мірнай дэманстацыі рабочых (“Крываваая нядзеля”)
- Забастоўкі рабочых, сялянскія хваляванні, кастрычнік-снежань – Усерасійская палітычная стачка
- 17 кастрычніка 1905 г. “Маніфест”: палітычныя свабоды, стварэнне парламента (Дзяржаўнай думы), свабода веравызнання, друку.
- 18.10 - “Курлоўскі растрэл” у Мінску
- Выбары і роспуск I Дзяржаўнай думы
- Пераварот 3 чэрвеня 1907 г. (роспуск II Дзяржаўнай думы і змена заканадаўства)
- Рэвалюцыя не дасягнула мэтай – звяржэння самадзяржаўя і ліквідацыі памешчыцкага землеўладання, узмацнілася рэакцыя.

Палітычныя сілы напярэдадні выбараў у I Дзяржаўную думу

Рэвалюцыйна- дэмакратычны блок (левы)	Ліберальна- буржуазны блок (цэнтр)	Кансерватыўна- манархічны блок (правы)
Рэвалюцыйнае звяржэнне самадзяржаўя і стварэнне дэмакратычнай рэспублікі, ліквідацыя памешчыцкага землеўладання, права нацый на самавызначэнне	Канстытуцыйная манархія з парламентам, усеагульнае выбарчае права, дэмакратычныя свабоды, захаванне памешчыцкага землеўладання, самавызначэнне толькі для Польшчы і Фінляндыі	Падтрымка манархіі, “Праваслаўе. Самадзяржаўе. Народнасць”, захаванне памешчыцкага землеўладання, адмаўленне права нацыянальнага самавызначэння народаў, рускі шавінізм
Інтэлігенцыя, рабочыя, беззямельная шляхта, сяляне, салдаты	Буржуазія, ліберальныя памешчыкі	Ураднікі, праваслаўнае духавенства, рэакцыйныя памешчыкі
РСДРП, эсэры, Бунд, БСГ, ППС (Польская партыя сацыялістаў)	Канстытуцыйна-дэмакратычная партыя (кадэты) (1905) Канстытуцыйна-каталіцкая	Саюз рускага народа (чарнасоценцы) (1905) Руская манархічная партыя

Рэвалюцыйна-дэмакратычны блок (левы)

Рэвалюцыйнае звяржэнне самадзяржаўя і стварэнне дэмакратычнай рэспублікі, ліквідацыя памешчыцкага землеўладання, права нацыі на самавызначэнне

Інтэлігенцыя, рабочыя, беззямельная шляхта, сяляне, салдаты

РСДРП, эсэры, Бунд, БСГ, ППС
(Польская партыя сацыялістаў)

Ліберальна-буржуазны блок (цэнтр)

Канстытуцыйная манархія з парламентам, усеагульнае выбарчае права, дэмакратычныя свабоды, захаванне памешчыцкага землеўладання, самавызначэнне толькі для Польшчы і Фінляндыі

Буржуазія, ліберальныя памешчыкі

Канстытуцыйна-дэмакратычная партыя
(кадэты) (1905)

Канстытуцыйна-каталіцкая партыя Беларусі і
Літвы (1906)

Саюз «17 кастрычніка» (скабрыстаў) (1905)

Кансерватыўна-манархічны блок (правы)

Падтрымка манархіі, “Праваслаўе.
Самадзяржаўе. Народнасць”, захаванне
памешчыцкага землеўладання,
адмаўленне права нацыянальнага
самавызначэння народаў, рускі шавінізм

Чыноўнікі, праваслаўнае духавенства,
рэакцыйныя памешчыкі

Саюз рускага народа (чарнасоценцы) (1905)

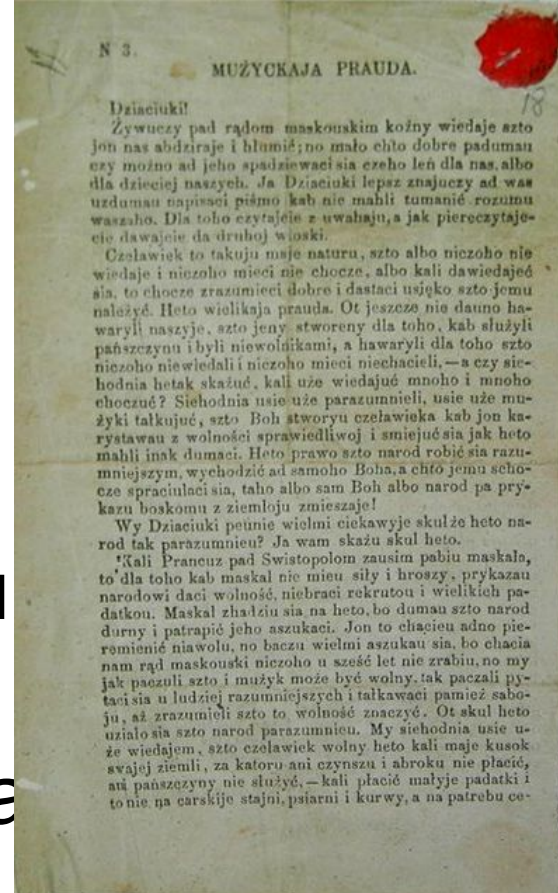
Руская манархічная партыя

Рускае ўкраіннае таварыства (1906)

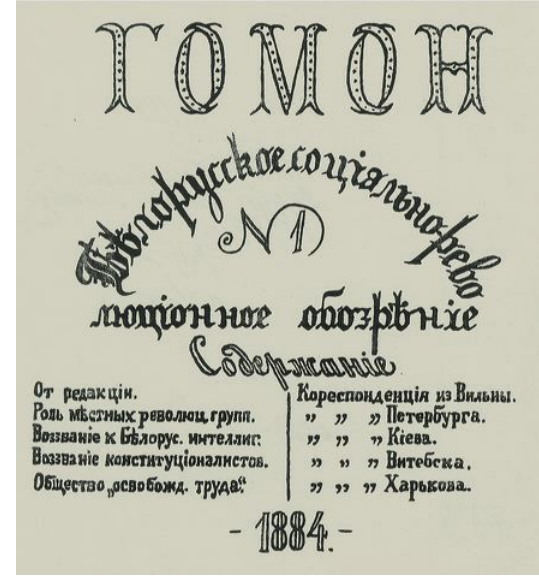
К. XIX – п. XX ст.ст. – час
завяршэння фармавання
беларускай нацыі.

Рэпрэсіўная палітыка расійскага
ўрада, русіфікацыя стрымлівалі
працэс фармавання беларускай
нацыі. Упершыню беларускае
нацыянальнае пытанне ставіцца
ў ходзе паўстання 1863-1864 гг.

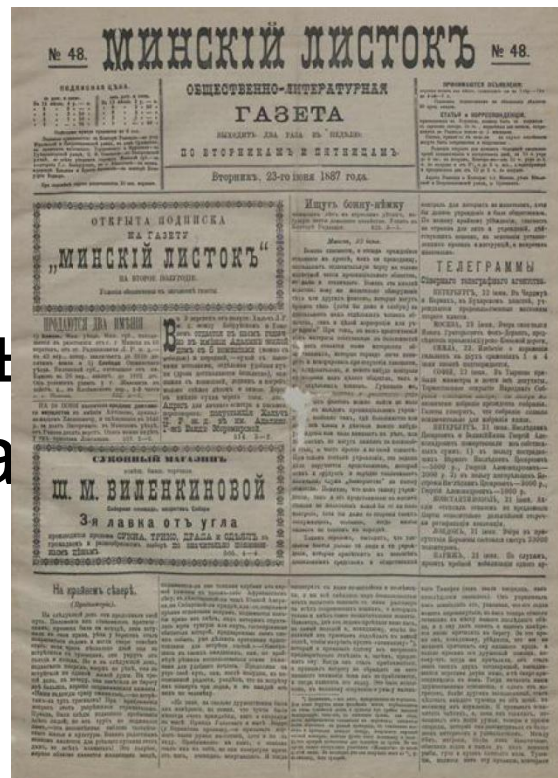
Нацыя – супольнасць людзей, лакалізаваная
на пэўнай тэрыторыі, аб'яднаная агульнасцю
сацыяльна-эканамічнага жыцця, культуры і
літаратурнай мовы, ментальнасцю і мае
агульную нацыянальную самасвядомасць.

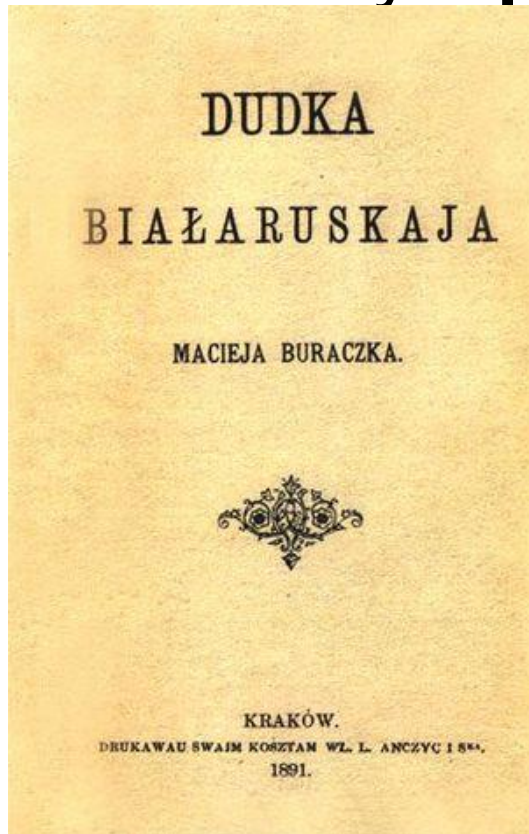
• У 1880-90 гг. у Маскве і Пецярбурзе дзейнічалі арганізацыі беларускага студэнцтва (А. і І. Луцкевічы, А. Гурыновіч, В. Іваноўскі, гурток “Гоман”) народніцкага і сацыял-дэмакратычнага накірунку.

• 1880-я гг. група ліберальнай інтэлігенцыі ў Менску выдае газету “Мінскі лісток” і календары (М. Доўнар-Запольскі, Я. Лучына, А. Багдановіч) – абудзіць нацыянальную свядомасць легальнымі сродкамі.

- Бацькам беларускага нацыянальнага адраджэння і пачынальнікам беларускай літаратурнай мовы стаў **Францішак**

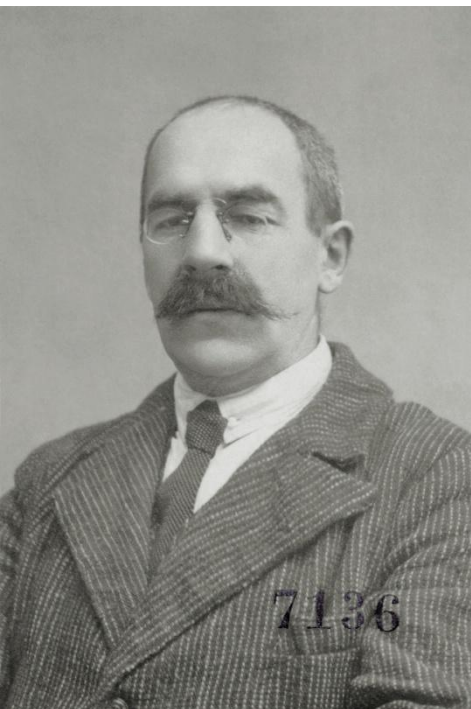

Ф. Багушэвіч
1840-1900

**“Не
пакідайце
мовы нашае,
каб не
ўмёрлі”**

- Цэнтрам беларускага нацыянальнага руху была **Вільня**

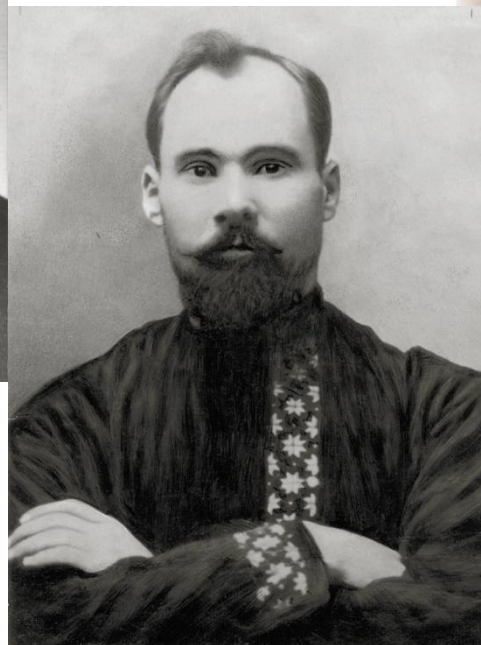

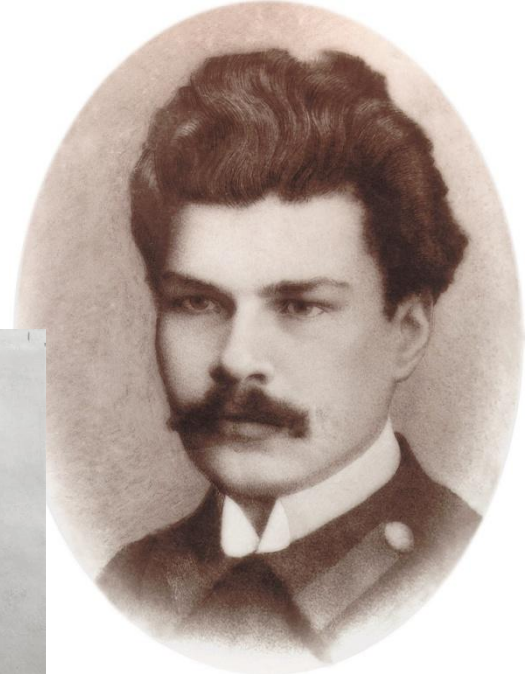
А. Уласаў
рэдактар,
выдавец
“Нашай Нівы”
1906-1912

Я. Купала
рэдактар “Нашай
Нівы”
1914-1915

Я. Колас
аўтар “Нашай
Нівы”

М. Багдановіч
вывучаў
беларускую мову
па “Нашай Ніве”

- **Беларуская сацыялістычная грамада**
– першая беларуская нацыянальная партыя (І. і А. Луцкевічы, А. Пашкевіч, К. Кастравіцкі)

**Іван і Антон
Луцкевічы**

**А. Пашкевіч
(Цётка)**

**К. Кастравіцкі
(Карусь
Каганец)**

**2.Першая
сусветная
вайна і
Лютаўская
рэвалюцыя на
Беларусі**

- **1.08.1914** – пачатак ПСВ
- **Лета 1915** – пачатак ваенных дзеянняў на Беларусі.
Наступленне немцаў: Коўна – Вільня – Мінск.
- **Кастрычнік 1915** – стабілізацыя фронту па лініі Дзвінск – Паставы – Баранавічы – Пінск (да лютага 1918 г.)
- **Сакавік, ліпень 1916** – безвыніковыя спробы прарваць фронт каля Шэрашчэ і Герасішчэ

LiveBelarus.net

Нямецкая палітыка на акупіраванай тэрыторыі

- Пад акупацыяй 1/4 тэрыторыі, каля 2млн. чал., у складзе зямлі “Обер-Ост”
- **Эканоміка:** захаванне ў прыфрантавой паласе стабільных гаспадарчых структур, рэквізіцыі, прымусовая праца.
- **Палітыка:** забарона палітычнай дзейнасці
- **Культура:** аднолькавае стаўленне да ўсіх нацый, дазвол культурнай дзейнасці, навучання і выдання газет на роднай мове.

Беларускі рух пад акупацыяй

- **Вільня** – цэнтр руху (газета “Гоман”, Беларускі клуб, бібліятэкі, навуковае аб’яднанне і г.д.)
- **Беларускі камітэт дапамогі ахвярам вайны** – кіруючы орган
- **Адукацыя** – асноўны накірунак дзейнасці (адкрыццё школ, падрыхтоўка настаўнікаў)
- **Беларускі народны камітэт** - канспіратыўны палітычны орган, які распрацоўваў праекты стварэння самастойнай беларускай дзяржавы

Беларускія землі, вольныя ад нямецкай акупацыі

- Масавыя бежанства ўглыб Расіі (каля 2 млн.), голад, хваробы
- Татальная мабілізацыя ў расійскае войска
- Дэмаграфічныя змены – вялікая колькасць салдатаў, у асноўным не беларусаў.
- Працоўная павіннасць, рэквізіцыі.
- Пагаршэнне становішча сялян і рабочых
- Забарона нацыянальнай культурнай дзейнасці (не выходзіла беларускіх газет, не было школ)
- Мінск – цэнтр нац. руху (“Беларуская

Лютаўская рэвалюцыя 1917

Прычыны:

- Гаспадарчы крызіс, пагаршэнне матэрыяльнага становішча працоўных
- Паразы на фронце і “стомленасць” насельніцтва ад вайны
- Крызіс улады, падзенне аўтарытэта цара
- Сацыяльныя супярэчнасці паміж памешчыкамі і сялянамі, буржуазіяй і рабочымі
- Абвастрэнне нацыянальнага пытання

Дэманстрацыя
рабочых

Чарга каля крамы, Петраград

- 23.02.1917 – дэманстрацыя жанчын у Петраградзе з патрабаваннямі спыніць вайну.
- 25.02-1.03 – пачатак усеагульнай палітычнай стачкі, роспуск Дзяржаўнай Думы, пераход на бок паўстаўшых Петраградскага ваеннага гарнізона
- 2.03. – Мікалай II адрокся ад трона

У выніку удзелу ў рэвалюцыі двух палітычных сілаў узнікае сітуацыя “двоеўладдзя” – адначасова краінай кіруюць:

Петраградскі савет рабочых і салдацкіх дэпутатаў

- Рэвалюцыйна-дэмакратычнае крыло (эсэры, меньшевікі, бальшавікі)
- Н. Чхейдзе

Часовы ўрад

- Буржуазна-ліберальнае крыло (кадэты, акцябрысты, эсэры, меньшевікі)
- Князь Г. Львоў

- Часовы ўрад меў большыя паўнамоцтвы, яго ўладу прызнаваў Петраградскі Савет
- Легалізаваліся ўсе палітычныя партыі і рухі
- Узяты курс на працяг вайны да перамогі
- Вырашэнне аграрнага пытання адкладалася да склікання Устаноўчага сходу
- Стварэнне губернскіх і павятовых Саветаў дэпутатаў (рабочых, сялянскіх, салдацкіх) на з'ездах

- На Беларусі найбольшы ўплыў мелі кадэты, эсэры, меньшавікі, Бунд
- **25-27.03.** – I з’езд беларускіх нацыянальных арганізацый (14 партый), які абраў **Беларускі нацыянальны камітэт** (БНК) на чале з Р. Скірмунтам
- **8-10.07** – II з’езд беларускіх нацыянальных арганізацый, абрана **Цэнтральная рада (Вялікая беларуская рада)** на чале з Я. Лёсікам.
- Мэта – стварэнне беларускай дзяржавы ў межах федэратыўнай Расіі

Р.
Скірмунт

Язэп

- У ліпені Часовы ўрад растраляў дэманстрацыю рабочых, тым самым скончыўшы “двоеўладдзе”. Пачаліся палітычныя рэпрэсіі.
- Галоўнакамандуючы генерал Л. Карнілаў імкнецца ўсталяваць у краіне ваенную дыктатуру, але не атрымлівае падтрымкі сярод салдат.
- Галоўную ролю ў падаўленні “карнілаўскага мецяжа” адыгралі бальшавікі, іх папулярнасць пачынае расці.
- Бальшавікі вырашылі правесці ўзброенае паўстанне і захапіць уладу.

**3. Кастрычніцкая
рэвалюцыя,
усталяванне
савецкай улады ў
Беларусі. Першы
Усебеларускі з'езд**

- **25.10.1917** – у выніку узброенага паўстання бальшавікоў у Петраградзе звергнуты Часовы ўрад, улада перададзена II Усерасійскаму з’езду саветаў
- Выдаюцца **Дэкрэты аб міры і аб зямлі**, фарміруецца сацыялістычны ўрад – **Савет Народных Камісараў** на чале з У. Леніным
- У Мінску ствараецца **Ваенна-рэвалюцыйны камітэт Заходняга фронту** (падтрымаў пераварот)
- **Камітэт выратавання**

- **2.11.** – КВР разагнаны і ўся ўлада ў руках ВРК
- Да канца лістапада савецкая ўлада была ўсталявана ва ўсёй Беларусі.
- Былі праведзены з'езды сялянскіх, рабочых і салдацкіх дэпутатаў, якія падтрымалі ВРК
- На тэрыторыі Беларусі было створана новае дзяржаўнае ўтварэнне Заходняя вобласць і фронт (Заходняя камуна)
- **26.11.** створаны новыя органы ўлады ***Абласны выканаўчы камітэт Заходняй вобласці і фронту*** (Аблвыкамзах), (М. Рагазінскі, А. Мяснікян) і ***СНК вобласці і***

Эканамічныя мерапрыемствы савецкай улады

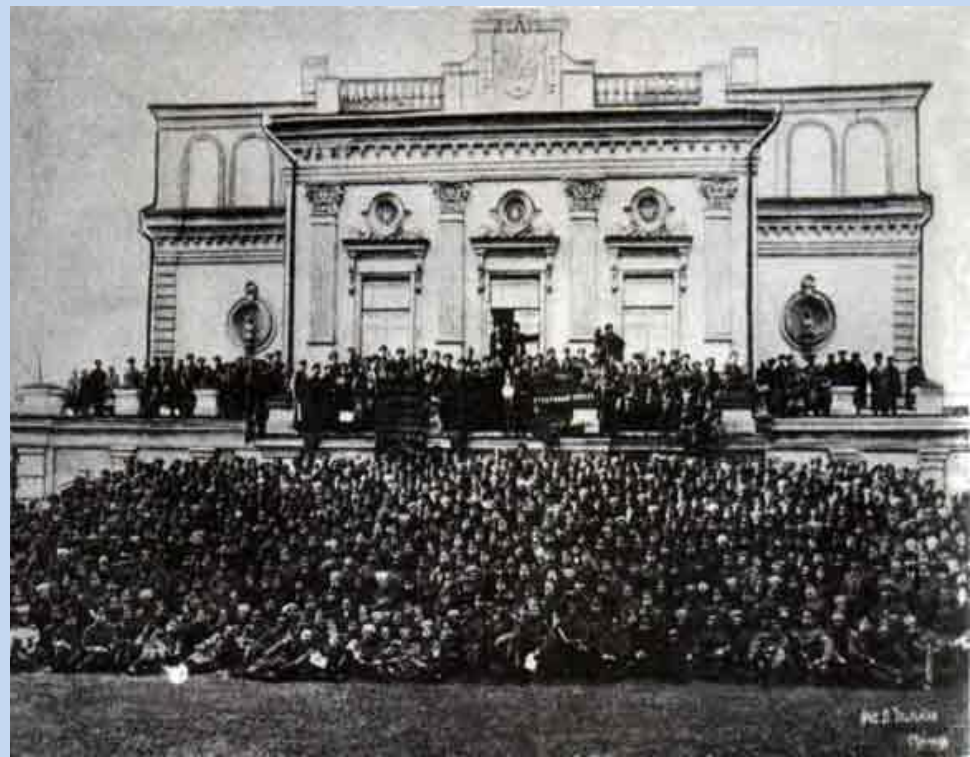
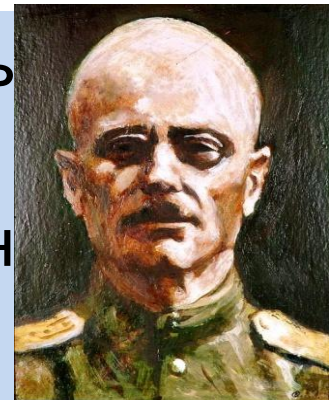
- Кантроль на прадпрыемствах і іх нацыяналізацыя.
- Нацыяналізацыя банкаў
- Стварэнне вышэйшага эканамічнага савета
- Канфіскацыя памешчыцкіх зямель і інвентара (адзіны дзяржаўны зямельны фонд)
- 8-мі гадзінны працоўны дзень
- Стварэнне біржаў працы камбелаў

Пазіцыя бальшавікоў і нацыянальных сілаў па «беларускім пытанні»

- **2.11.1917** – СНК Савецкай Расіі прыняў «ДЭКЛАРАЦЫЮ ПРАВОЎ НАРОДАЎ РАСІІ» дзе гарантавалася права нацый на самавызначэнне
- Кіраўнікі **Аблыкамзаха** ігнаравалі нацыянальнае пытанне
- **Вялікая беларуская рада** (ВБР) выступала за стварэнне беларускай нацыянальнай дзяржавы
- **Беларускі абласны камітэт** (БАК, узнік у лістападзе 1917 г.) выступаў за стварэнне аўтаномнай Беларусі як часткі федэратыўнай

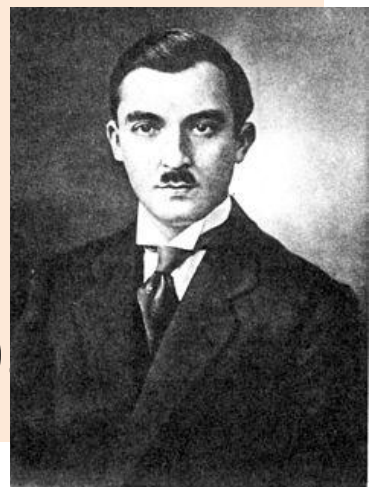
Усебеларускі з'езд (15-18.12 1917 г.)

- Ініцыятары: ВБР і БАК, 1872 дэлегаты, “радаўцы” “абласнікі”, старшыня з’езда – Іван Серада
- Абвясціў сябе вышэйшай уладай на Беларусі, не прызнаваў Аблвыкамзах і СНК
- Быў створаны часовы орган краёвай улады – **Усебеларускі Савет сялянскіх, салдацкіх і рабочых**
- СНК разagnaў з’езд у ноч 18.12. і арыштаваў яго ўдзельнікаў
- Дэлегаты з’езда стварылі **Выканаўчы камітэт Рады з’езда**, які аб’яднаў вакол сябе ўсе нацыянальныя

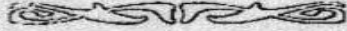

4. Абвяшчэнне БНР і Брэсцкі мір

- **20.11.1917** у Брэсце пачынаюцца мірныя перамовы паміж дэлегацыямі Савецкай Расіі, Украінскай народнай рэспублікі і германскім камандаваннем. Дэлегацыя ад Усебеларускага з'езду не была дапушчана на перамовы.
- Перамовы былі сарваны і 18.02.1918 немцы пераходзяць у наступленне.
- Аблвыкамзах і СНК пераязджаюць у Смаленск.
- **21.02.1918** г. Выканкам Рады Усебеларускага з'езда прыняў **1-й Устаўную грамату**, у якой аб'явіў сябе ўладай у Беларусі.
- Выканаўчым органам – урадам стаў ***Народны сакратарыят*** (Я. Варонка)

УСТАЎНАЯ ГРАМАТА ДА НАРОДАЎ БЕЛАРУСІ.

Радзімая старонка наша апынулася у новым цяжкім палажэнню. Дзе цяпер уласць, што тут была, німа ведама. Мы стаімо перад тым, што край наш можа быць заняты нямецкім войскам.

Вы павінны узяць сваю долю у свае уласныя рукі.

Беларускі народ павінен здзейсніць свае право на поўнае самавызначэнне, а нацыянальныя меншасці на нацыянальна-пэрсанальную аўтаномію.

Право нацыяў павінно знайсці свае здзейсьненне шляхам склікання на дэмакратычных пачатках Устаноучага Сойму.

Але і да склікання Сойму уся улада на Беларусі павінна належаць тым народам, якія на ей жывуць.

Выканаучы Камітэт Рады Першага Усебеларускага Зьезду, даданы прадстаўнікамі рэвалюцыйнай дэмакратыі нацыянальных меншасцяў, здзейсняючы заданьня Зьезду, абвешчае сябе тымчасоваю Уладаю на Беларусі, падходзячаю да кіравання краям і да найхутчайшага склікання Усебеларускага Устаноучага Сойму, на аснове агульнага, простага, роўнага, таёмнага і прапарцыянальнага выбарнага права, дзеля ўсяго дарослага насялення, ні рахуючыся з нацыянальнасцю, рэлігіяй і полаам.

Тымчасовую народную уладу краю, якая паставіць сабе заданьня абароны і зацьвярджэння здабыткаў рэвалюцыі, будзе здзейсьняць створаныя намі Народны Сэкрэтарыят Беларусі, які з гэтага дня пачаў выпоўняць свае абавязкі. Асабісты склад Сэкрэтарыяту будзе апублікаваны потым.

Дана у Мінску-Беларускім 21 (8) лютага 1918 року.

Выканаучы Камітэт Рады Усебеларускага Зьезду.

Нямецкае
наступленне
было
прыпынена па
лініі Полацк –
Орша –
Магілёў –
Гомель

- **3.03.1918** – заключаны Брэсцкі мірны дагавор па якому акупіраваная тэрыторыя перадавалася ў склад Расіі пасля заканчэння ваенных дзеянняў.
- **9.03.1918** г. Выканкам Рады прыняў **2-ю Устаўную грамату**, у якой Беларусь была аб'яўлена Народнай Рэспублікай з сацыялістычнай праграмай.
- **18 сакавіка 1918** г. Выканкам Рады быў рэарганізаваны ў **Раду БНР (І. Серада)**, за якой замацаваны функцыі заканадаўчага органа.
- **25.03.1918** г. Рада БНР прыняла **3-ю Устаўную грамату** якой абвешчалася незалежнасць БНР у этнаграфічных межах пражывання беларусаў. *“... Ад гэтага часу БЕЛАРУСКАЯ НАРОДНАЯ РЭСПУБЛІКА АБВЕШЧАЕЦЦА НЕЗАЛЕЖНАЙ І ВОЎНАЙ ДЗЯРЖАВАЙ ”*

УСТАВНАЯ ГРАМАТА

РАДЫ БЕЛАРУСКОЙ НАРОДНОЙ РЕСПУБЛИКИ.

Год назад народы Беларуси разом з народами Расіі скінулі ярмо расійскага царызму, які найцяжэй прыціснуу быў Беларусь; ні пытаючыся народу, сці укінуу наш край у пажар вайны, якая чыста зруйнавала гарады і вёскі беларускіе.

Цяпер мы, Рада Беларускай Народнай Рэспублікі, скідаем з роднаго краю апошняе ярмо дзяржаўнай залежнасці, якое гвалтам накінулі расійскіе цары на наш вольны і нізалежны край.

Ад гэтаго часу **Беларуская Народная Рэспубліка абвешчаецца Нізалежнай і Вольнай Дзяржавай.** Самі народы Беларусі, у асобі свайго **Устаноўчаго Саюму,** настанавяць аб будучых дзяржаўных звыязях Беларусі.

На mocy гэтаго трацяць сілу усе старыя дзяржаўныя звыязі, якія далі магчымасьць чужому ураду падпісаць і за Беларусь трактат у Берэсьці, што забівае на сьмерць беларускі народ, дзелючы зямлю яго на часткі.

На mocy гэтаго урад Беларускай Народнай Рэспублікі мае увайсці у адносіны з зацікаўленымі старанамі, прапануючы ім перагледзіць тую частыну **Берэсьцейскаго Трактату,** якая датычыць Беларусі, і падпісаць міравую умову з усімі ваваўшымі дзяржавамі.

Беларуская Народная Рэспубліка павінна абняць усе землі, дзе жыў і мае лічбонную перавагу беларускі народ, а імяне: **Магілёўшчына, беларускія частыкі Меншчыны, Гродзеншчыны (з Гроднай, Беластокам і інш.), Віленшчыны, Віцебшчыны, Смаленшчыны, Чарнігушчыны і сумежныя частыкі суседніх губерняў, заселеныя беларусамі.**

Беларуская Народная Рэспубліка падцьверджывае усе тыя правы і вольнасьці грамадзян і народаў Беларусі, якія абвешчаны **Уставной Граматай ад 9 сакавіка 1918 году.**

Абвешчаючы аб нізалежнасці Беларускай Народнай Рэспублікі, Рада яе пакладае свае надзеі на тое, што **усе любячыя волю народы** дапамогуць беларускаму народу у поўнай меры здзейсьніць яго палітычна-дзяржаўныя ідэалы.

Рада Беларускай Народнай Рэспублікі.

Дана у Менску-Беларускім
25 сакавіка 1918 году.

Урад БНР

сядзяць: **А. Бурбіс, Я. Серада, Я. Варонка, В. Захарка**

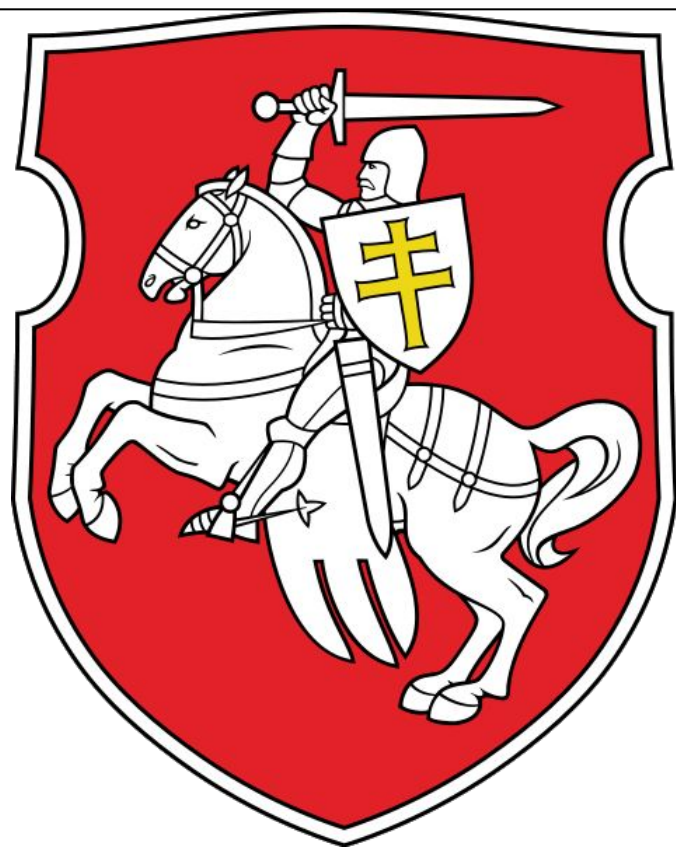
стаяць: **А. Смоліч, П. Крачэўскі, К. Езавітаў, А. Аўсянік, Л. Заяц**

Суды
Інстытут Нацыянальнага
Рэспубліканскага
Правасуддзя

1	2	3	4
5	6	7	8
9	10	11	12
13	14	15	16
17	18	19	20
21	22	23	24
25	26	27	28
29	30	31	32
33	34	35	36
37	38	39	40
41	42	43	44
45	46	47	48
49	50	51	52
53	54	55	56
57	58	59	60
61	62	63	64
65	66	67	68
69	70	71	72
73	74	75	76
77	78	79	80
81	82	83	84
85	86	87	88
89	90	91	92
93	94	95	96
97	98	99	100

Сцяг і герб БНР

Паштоўка часоў
БНР

- Немцы не прызнавалі Раду БНР і Народны сакратарыят і сацыялістычную праграму дзяржавы.
- У склад Рады былі ўключаны прадстаўнікі права-цэнтрысцкіх партый, якія настойвалі на збліжэнні з нямецкай адміністрацыяй.
- **25.04.1918** Радай БНР была адпраўлена тэлеграма кайзеру Вільгельму II з падзякай “за вызваленне краю” і просьбай прызнання, што раскалола Раду і БСГ. Германія не прызнала БНР.
- Дзейнасць Рады БНР ажыццяўлялася ў галіне асветы і культуры, ствараць армію і мясцовыя органы ўлады забаранялася

Дзейнасць БНР

- Пачалі выдавацца пашпарты БНР
- Беларуска мова стала дзяржаўнай
- Адкрыццё ад 150 да 350 школ
- Адкрыццё Мінскага педагагічнага інстытута
- Падрыхтоўка адкрыцця ўніверсітэта
- Створана Беларускае навукова-таварыства
- Выдаваліся кнігі, часопісы,

- Пасля лістападаўскай рэвалюцыі ў Германіі Расія дэнансуе Брэсцкі мірны дагавор і пачынае наступленне
- Не маючы магчымасці захаваць уладу Рада і Урад БНР пераязджаюць у Вільню, затым у Гродна
- **10.12.1918** Мінск заняты савецкімі войскамі.

5. Утварэнне ССРБ

- Урад Савецкай Расіі імкнуўся адгарадзіцца ад магчымай ваеннай інтэрвенцыі заходніх дзяржаў, стварыўшы буфер з фармальна незалежных савецкіх рэспублік
- **24.12.1918** - Пленум ЦК РКП(б) прыняў рашэнне аб стварэнні ССРБ
- **30.12.1918** - VI Паўночна-Заходняя абласная канферэнцыя РКП(б) у Смаленску прыняла пастанову аб стварэнні ССРБ

1 студзеня 1919

Г. - Часовы ўрад

Беларусі

апублікаваў

Маніфест аб

стварэнні ССРБ.

Урад узначаліў 3.

Жылуновіч

(Цішка Гартны)

- 8.01.1919 - урад ССРБ пераехаў са Смаленска ў

Мінск

МАНІФЕСТ

Часовага Работніча-Селянскага Саветаўскага Правіццальства Беларусі.

Таварышы і браты рабочыя, бедныя селяны і чырвонаармейцы Беларусі!

Горацшыя пакатная Беларусь, Беларусь рабочых і бедных селян, спеша доўгія вяхі сваёга жыцця служыць стодомімі абалам, імячынна польскага вільможнага панства-пашчынак, зломных грашнікоў-купцоў і усюлькіх багачоў-кравякоў, а потым захопленыя пад уцёк расейскага ірвавага самалітэраў з яго гніералімі і самаудалымі чыноўнікамі, адурваная ды абманваная з касцёлных абноўку існаванімі і с царкоўных аўтары папамі, скупая з ног да галымы ланцугімі няволі, цярпеўшая здыкі і глум і перацвярданні ірвавага вольнага прыгону, цпер аслабжаніца ад жыццых цацкаў зноў ірвавага прыгону, чыноўніцкага і прыдоўгай вяхавой пакуты адважнага вольнага жыцця, зноў будучыца на закладных кануцін, на фундамента міжнароднае злучкі працоўнага люду.

Вялікая акабарская рэвалюцыя ў Расіі, зруйнаваўшы панатна панства памешчыкоў, хвабрыкантаў, княздоў і папоў, панства абману, няволі і уцёку, заложыла фундамент новага ўстрою жыцця, з уласцю самаго працоўнага народу. Пачаўшы з Расіі зноў запаліла, з уласцю самаго працоўнага народу. Пачаўшы з Расіі зноў запаліла, з так сема, агоні і усюлькіх аслабжаных працоўнага народу ад чыноўніцкага ірвавага прыгону, Польша гэтаго агню с кожнам днём і с кожным часам ахвляе сабою усё большыя і большыя абшары зямлі, пераходзіць з аднае краіны ў другую, зганяюсоўды с працоўнага народу зноў названыя, змоўк і пакоў, будучыя пацучыі паўстання супраці прыгнатыцалі і помсту до іх, і грозьці затяпіць у сабе усіх ліхх варагоў працоўнага люду, варагоў волі і шчасця, варагоў рэвалюцыі. І вачыіцца, шыроўты чырвоны шлях да панства вольнае працы, да панства канунізму, да панства палікарна-рабочай арміі і злучкі працоўнага ўстао сьвету.

Чуючы і бачучы свая ірваную скорую пагібель, варагі рэвалюцыі, насучай рабочаму і беднаму селяніну, гэтым прудзіем гаспадаром ўстао жыцця на зямлі, поўную уласць над гэтым жыццём, матушыца ды трапеўшыца, нбы няпрыйомныя, старуючыся як мага, абманам ды пошукімі, сабраць ваяк себе сілы, абрушыцца на рэвалюцыю і спыніць яе громы наступ. Але усё іх налізеі вяртаны, усё іх пацучыі прапалчыці! Магутнаму ўстаю рэвалюцыі зьвязь руйнуючыя усялякая рабства, нішчыцца усёмі прыгоні і вазьвалючы працоўны народ, ня знаючы на пушына ходу ніякіх пракоўку, ні іжднаго строму!

Рабочыя, селянства і чырвонаармейцы Беларусі!
Руйнуючы будоўлю ірвавага прыгону, вышувачы мору сьлёз і рачы краіны, рэвалюцыя па шырокіх абшарах горацшыя Беларусь, змечыўшая страціўшыя вайною, умітыя ірвамі і багачамі з за сваіх ірваў і пагубіўшыя дарына мільёны рабочых і селян, ідзе да нас у прому соніа пры сьпеў літаньня шчаснае пара аслабжаньня, несе вам рэвалюцыя поўную уласць і панаваньня. Паміж працоўнымі народамі Расіі, Літвы, Украіны, і Латвіі ад сагоньянашаго дню становіцца і вы вольнымі і поўнапраўнымі гаспадарамі вольнай Беларусі Беларускай Сацыялістычнай Рэспублікі! Да сёньняшаго дню Беларусь—Саветская Рэспубліка—становіцца Рэспублікай працоўнага народу, рабочых, селянскае будыто і чырвонаармейцаў Беларусі!

Усе, дагэтуль пасгарачыца на працоўную Беларусь буржуіныя ірваўнічыя правіццальства, правіццальства прыгончыкаў купцоў, памешчыкаў і хвабрыкантаў, сьцьдэчаныя прадзжнімі духаўнікамі, да-б іх уласць яшчэ ня ліпела б, як панатна Рада, німецкая акупачыяная начальства, Польская і украінская пасганьня—ліцшыя акупачыяны, істнусоўшыя і абвешчысоўшыя, з усімі сваімі сабрамі і прыклябіцямі, ваячымі і ўстао працоўнага народу у сьвещэ злімы варагі, аслабжанымі нішчыцай рэвалюцыі пера.

Уставаіце усё на абарону Сацыялістычнай Саветскай Працоўнай Рэспублікі Беларусі! Уставаіце!

Нехай з устою на захад і на поўначы на поўдзень пругчыцца гэты значны окупкі на усём абшарах Беларусі і уласны ўсё да аднаго працоўнаго і бедных селян стаяць пад чырвоным сьмечэ сусьветнае рэвалюцыі, каб аб ваши шчасныя загартованыя рады у штылах разбіліся усё ліхх напады цёмных сілаў варагоў рэвалюцыі і беднаго працоўнага народу.

Хочыце да змогі! Каб ня засталі нас у надыброўны спачынку, гартуючыца маласці на сваёму Беларусь, чорныя грамады польскіх латанераў, спяньеныя гурты патлоўраўчых незалежнікаў, а следы да імі белгавардзкеіскае слугі хвабрыканцкага імперыялізму!

Да змогі! Да змогі! Да змогі!
Імям вяхі цярпеўшай няволі, пакуты і здыек, а ад сёго дня вольнай Саветскай Рэспублікі Беларусі, імям чырвонае арміі сацыялістычнай рэвалюцыі, імям сусьветнаго паміжнароднаго камунізму пастануліца на ваяку! Пачаўшы з сема кануністычнай партыі Беларусі, Часовае Работніча-Селянскае Правіццальства Саветскай Беларускай Рэспублікі абвешчыла вараў устао сьвету.

1) З гэтаго моманту ўсе уласць на Беларусі прыналежыць толькі саветам рабочых, селянскіх, батрачых і чырвонаармейскіх дапутатаў.

2) Захваўшоўшыца дагэтуль дзе-калявачы уласць німецкіх, польскіх і украінскіх акупачыянаў ад гэтаго часу лічыцца скасаванаю.

3) Ірваўнічыя буржуіны Беларускай Рады з ве так праваўнічымі «ірваўнічымі міністрамі» абвешчысоўшы бязбароннай эканоміі.

4) Усе законы, пастаноўны, распарадкі і прыказы Рады і яе слуг, а так сема німецкіх, польскіх і украінскіх акупачыяных уласцеў лічыцца на сапраўнымі, распарадкі-ж і прыказы німецкіх уласцеў, дагэтульшыя спосабу выхаду німецкіх салдатаў з Беларусі захоўваюць сваё слу.

5) До сёго моманту устаўляюцца на Беларусь рэвалюцыіныя парадкі сьвету—рэвалюцыіныя выступы і пацучыі праграмі грабства і гвалтаваньня будучы нішчыца руйнавацца.

6) Рабочыя, селяне і працоўнікі усё нішчыца на насіваючы, які жыць на абшарах Беларусі, карыстаючыца роўным правам і знаходзіцца пад аваронаю рэвалюцыіных законаў.

7) Усе зямля памешчыкоў і навулі буйных землельнікаў, манастыроў, царкоў і касцёлнаў дагэтульшыя, з усім жыццём і жыртам багачыічым (інвентаром), а так сема усё ліхх воямі і нутра зямлі становіцца дастаткам працоўнаму народу Беларусі.

8) Усе чужыні і усё пуці злучкі (сабшчэніа), пошты, цылаграфы ды цылафоны, хвабрыкі, заводы і банкі абвешчысоўшы дастаткам рабочых і беднаго селянства Беларусі.

9) Мейстоўныя сьветы мусьць абараняць люцька дабро ад краду і здыек і прыдатыць віноўніку да зтыку.

10) Устаўляюцца воямі галіны у ваяць ля працы, каб зварухорчых галіны, на услужнай работы і урвадзашыца, у моц усё джыраты Р. С. С. Р. па забеспечыць рабочаго стая.

Чыноўнай арміі, рабочым і селянскія банюцы Беларусі злучыца Часовае Правіццальства Саветскай Беларускай Незалежнай аховы усё гэтых вяхіх заваяў сацыялістычнае рэвалюцыі.

Яно далейніце усім працоўным што праз абарону Саветскай—абараняюцца Саветскае Рэспублікі, абараняюцца сусьветнае шчы, вараўцы працоўнаго народу усё ірваў на сваёца панства канунізму.

НЕХАЙ ЖЫВЕ Вольная Працоўная Беларусь!
НЕХАЙ ЖЫВЕ Саветская Расея!
НЕХАЙ ЖЫВЕ Сусьветная Працаўнічая Рэвалюцыя!

Імям вольнаго Беларускаго народу:

Старшыня Часоваго Работніча-Селянскаго Правіццальства Беларусі Змітро Жылуновіч.

Г СЯБРА ПРАВІЦЦАЛЬСТВА: А. МЯСНІКОЎ, С. Іванов,

Г АЛЕСЬ ЧЕРВЯКОЎ, И. Рейнгольд.

3. Жылуновіч

- **16.01.1919** - ЦК РКП(б) прыняў рашэнне аб вылучэнні са складу ССРБ Віцебскай, Смаленскай і Магілёўскай губерняў і далучэнні іх да РСФСР, і аб'яднанні Мінскай і Гродзенскай з Літоўскай ССР
- **2-3.02.1919** - I Усебеларускі з'езд Саветаў прыняў Канстытуцыю ССРБ, зацвердзіў сцяг і герб і прыняў пастанову аб аб'яднанні ССРБ і ЛітССР ў Літ-Бел ССР
- **27.02.1919** - стварэнне ЛітБел і ЦВК ЛітБел

LiveBelarus.net

17-21.II.1919
ВІЛЬНЯ

2-3.II.1919
МІНСК

МАГІЛЕЎ
(да 26.IV.19)

ГОМЕЛЬ
(26.IV.19)

У ходзе Савецка-польскай вайны
ЛітБел спыніла сваё існаванне.

Другі раз ССРБ была абвешчана
31 ліпеня 1920

